

Bilar från A till Ö

Varför heter bilarna som de gör? Umeås största bil- och språknörd, Fredrik Andersson, söker svar på denna och andra frågor i en faktafylld artikelserie om gamla och nya bilar.

2005 års Mitsubishi Colt, och ovan till höger 1988 års upplaga. Modellen har också sålts i USA som Dodge Colt; till höger en bil från 1970.

Colt – erfaren unghäst

Ordet betyder "unghäst", men som bilmamn är det inte längre så ungt. Namnet blev bilmärke för mer än hundra år sedan och som modellnamn har det nu använts i mer än femtio år.

Det engelska ordet *colt* betyder "föl" eller "unghäst" (vilket enligt Norstedts engelsksvenska ordbok innebär en häst som är yngre än fyra år) och används oftast om unghästar av hankön (en hona i motsvarande ålder kallas *filly*). Ordet *colt* kan dessutom betyda "ung åsna" eller "ung kamel". I överförd betydelse kan *colt* översättas med "oerfaren person". Ordet kommer från ett forngermanskt ord som betecknar "avkomma" eller "unge" och är släkt med det svenska ordet "kulting". Till substantivet *colt* har adjektivet *coltish* bildats. Att adjektivet betyder ungefär "unghästaktig" behöver man kanske ingen ordbok för att räkna ut, men *coltish* betecknar också vissa egenskaper eller beteenden som anses känneteckna unghästar. *Coltish* kan alltså också översättas med exempelvis "lekfull", "livlig", "levnadsglad", "lustig", "munter", "yster", "obändig", "ostyrig", "självsvåldig", "skålmaktig" eller "vild".

Colt är dessutom ett efternamn. Den mest kända person som kallats Colt är troligen amerikanen Samuel Colt (1814-1862), som uppfann den moderna revolvern. Efter honom är vapentillverkningsföretaget Colt Manufacturing Company uppkallat.

Häst med 40 hästar

Någon person med efternamnet Colt tycks dock inte ha funnits i Colt Runabout Company, det amerikanska företag som år 1907 tillverkade bilmärket Colt Runabout. Mycket tyder på att företaget grundades av en person vid namn William Mason Turner. Den *colt* som förekommer i namnet torde alltså vara fölet. Och det förefaller onekligen rimligt att Colt Runabout Company ville skapa associationer till just lekfullhet, livlighet och levnadsglädje. Bilen Colt Runabout var nämligen knappast byggd för att vara praktisk utan var snarare en sorts leksak. Den hade en sexcyllindrig motor på hela 40 hästkrafter och verkar ha varit en riktig racer med den tidens mått mätt. Enligt tidningsannonser från 1907 hade bilen en toppfart på 60 engelska mil per timme (ungefär 97 km/h) och tillverkaren lovade att Colt kunde köra ifrån alla konkurrerande bilmärken.

Det engelska ordet *runabout* betecknade vid denna tid en liten, lätt och billig bil utan dörrar, tak eller vindruta. Allt detta stämde beträffande Colt Runabout utom "billig" – den kostade 1500 dollar och var därmed mest en leksak för de rikaste bilköparna.

Ett halvt sekel senare – 1958 – fanns det ånyo en liten amerikansk tvåsitsig bil vid namn Colt. Men denna Colt var verkligen inte gjord för att köra ifrån några konkurrenter. Den var visserligen ännu lättare

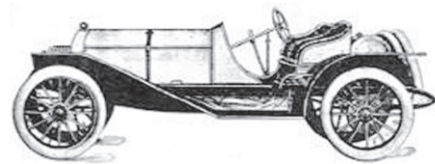

Illustration från annons för den snabba men dyra Colt Runabout från 1907.

än sin äldre namne – tack vare sin ringa storlek och sin kaross av glasfiberarmerad plast vägde den bara drygt 300 kg. Å andra sidan hade femtiotalcolten mycket mindre motor – bara 377 kubik. Så vitt man vet såldes inte ett enda exemplar av denna bil. Och lika bra var väl det. Den lilla, lätta plastbilen skulle ju ha blivit helt tillknycklad i en kollision med en genomsnittlig amerikansk bil från denna tid.

Några år senare, 1962, kom en Mitsubishi-modell som kallades Colt. När det gäller denna bil vet vi med säkerhet att det var unghästen som utgjorde ursprunget till namnet. Detta tack vare Fanny Lindquist, PR-chef på Mitsubishi Motors/MMC Bilar Sverige AB.

– Modellnamnet "Colt" refererar till en unghästs egenskaper och anspelade på att den var något nytt, piggt och iögonfallande, berättar hon.

Modell i medelåldern

I likhet med sina amerikanska föregångare var den japanska Colten en ganska liten bil. Men till skillnad från dem hade japanen både fram- och baksäte. Och till skillnad från sina kortlivade Colt-kollegor kom Mitsubishi att använda namnet länge – så länge att Colt nu med råge passerat kolt-åldern. Om en häst vore lika gammal som Mitsubishis modellnamn så skulle den inte bara ha slutat vara föl utan också slutat vara en jordisk häst och i stället ystert och lekfullt skuttat vidare till de hinsides sälla betesmarkerna (fast man vet ju aldrig – världens äldsta häst uppges ha blivit 62 år, och dit har Mitsubishis modellnamn ännu inte hunnit).

Under den tid som modellnamnet funnits har Colt förresten hunnit med att än en gång bli en amerikansk bil. Mitsubishi-bilar har nämligen importerats till USA och där kallats Dodge Colt (vilket i Kanada blev Plymouth Colt). I Sverige säljer Mitsubishi inte längre modellen men i Taiwan kan man ännu köpa nya Coltar.

FREDRIK ANDERSSON
Bil- och språkfantast

Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat vid Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad förklarar hon varannan vecka juridiska ord och begrepp samt svarar på läsarnas frågor i juridik, främst om avtalsrätt och bostadsköp.

Om juridiska begrepp på bokstaven U

Vad är utmätning?

Om någon är skyldig dig pengar och du har en klar och förfallen fordran men personen, trots krav, inte betalar skulden kan du hos Kronofogden ansöka om betalningsföreläggande. När du får ett beslut eller dom som anger att personen ska betala din fordran kan du ansöka om utmätning.

Utmätning innebär att Kronofogden beslutar att ta tillgångar från den skuldsatta personen, gäldenären, för att sälja egendomen för att betala din fordran.

För att veta om gäldenären har tillgångar som kan utmätas kontaktar Kronofogden bland annat banker, företag och myndigheter som kan ha information om gäldenärens tillgångar. Kronofogden kan även besöka gäldenärens bostad eller företagets lokal.

En förutsättning för att egendom ska kunna utmätas är att gäldenären är *ägare* till egendomen. Egendom som finns hemma hos gäldenären förutsätts tillhöra denne, även om det finns en sambo som bor tillsammans med gäldenären. Det innebär alltså att den exklusiva tv:n som står i vardagsrummet antas tillhöra gäldenären. Om sambon invänder att det är han eller hon som äger tv:n måste hen bevisa äganderätt till tv:n, annars utmäts den.

I första hand ska egendom utmätas som medför minsta möjliga kostnad, förlust eller annan *olägenhet* för gäldenären. Om det är en privatperson utmäts ofta del av personens lön. Kontanta medel, fordringar, banktillgodohavanden, lön, fondandelar och aktier och övrig lös egendom utmäts om det finns. Därefter utmäts gäldenärens fastighet såsom villa, fritidshus eller industrifastighet. Dessutom krävs det att den egendom som utmäts vid en försäljning genererar ett *överskott* som är försvarligt, det vill säga ger ett rimligt överskott för att betala skulderna.

Saker som den skuldsatta personen eller hans familj behöver för sin försörjning, så kallad *beneficieegendom*, får Kronofogden inte utmäta. Vad som utgör *beneficieegendom* beror på förhållandena i varje enskilt fall men normalt är kläder, glasögon, möbler och annat som gäldenären absolut behöver undantaget.

Så långt det är möjligt försöker Kronofogden undvika att utmäta gäldenärens *bostad*. Det finns inget krav på hur stor skulden måste vara för att bostaden ska kunna utmätas, men försäljningen ska ge ett överskott efter att alla omkostnader är betalda. Åtgärden måste också vara *proportionerlig*, det vill säga nyttan ska överväga konsekvenserna för gäldenären.

Om det inte finns utmätningbara tillgångar för att betala gäldenärens alla skulder skriver Kronofogden en rapport som sänds till dig och gäldenären. Rapporten är en presumtion om att gäldenären är på *obestånd* och, med stöd av den, kan försättas i konkurs.

Om du anser en utmätning vara felaktig kan du begära *rättelse*. Om Kronofogden inte rättar utmätningbeslutet eller om du vill att frågan ska prövas av domstol kan du *överklaga* beslutet till tingsrätten.

Om du vill läsa mer om utmätning finns bra information på Kronofogdens hemsida: <https://kronofogden.se/Utmatning2.html>.

Vad är uppsåt?

Uppsåt är den juridiska termen för vad som i dagligt tal kallas för avsikt och på latin *dolus*. Det innebär att någon *medvetet* gör något, det vill säga, agerar i syfte att orsaka en viss effekt, till exempel orsaka skada eller stjäla något.

För att en person ska kunna dömas till till exempel fängelse eller böter för ett brott måste handlingen vara straffbar. För att en handling ska vara straffbar krävs normalt uppsåt. Det *straffrättsliga uppsåtet* innebär att personen genomför brottet trots *insikten* om att handlingen som utförs är brottslig.

Inom *skadeståndsrätten* är handlingar som utförs med uppsåt och som orsakar personskada eller sakskada skadeståndgrundande, det vill säga ger rätt till ersättning, så kallat skadestånd. Uppsåtlig handling som orsakar ekonomisk skada, utan samband med en person- eller sakskada, men samtidigt utgör ett brott är också skadeståndgrundande.

Vad är umgänge?

Ett socialt umgänge med vänner och familj är trevligt. Inom juridiken innebär *umgänge* en rättighet för barn att umgås med den förälder som barnet inte bor tillsammans med. Det är alltså *barnets rättighet*, inte föräldrarnas. Umgången kan ske genom att barnet och föräldern träffar varandra, men det kan också ske genom kontakt per brev eller telefon.

Bestämmelserna om umgänge i Föräldrabalken gäller oavsett om barnets föräldrar har gemensam vårdnad. Föräldrarna har gemensamt ansvar för att barnets behov av att umgås med båda föräldrarna tillgodoses i största möjliga utsträckning. Enligt lagstiftaren är det viktigt för barnet att ha kontakt med båda föräldrarna. Samtidigt ska *barnets bästa* vara avgörande vid alla beslut om vårdnad, boende och umgänge med barn.

För att ett barn ska kunna umgås med en förälder som det inte bor tillsammans med krävs i bland resor. Det primära ansvaret för kostnaderna för resorna har föräldern som barnet inte bor tillsammans med. Den andre föräldern ska dock ta del av kostnaderna i den mån det är skäligt med hänsyn till föräldrarnas ekonomiska förhållanden och övriga omständigheter.

Vid meningsskiljaktigheter kring barnets tillvaro kan föräldrarna få hjälp av *socialtjänsten* genom att träffas för samtal för att försöka nå en överenskommelse om barnets umgänge med förälder. Om föräldrarna inte kan komma överens kan *domstol* besluta i frågan om umgänge.

Jag avslutar med ett citat av Nalle Puh. "Du kan inte alltid stanna i din egen hörna av skogen och vänta på att andra ska komma till dig. Du måste gå till dem ibland också."

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.

Vänligen notera att alla upplysningar enbart är informativa och inte utgör legal rådgivning. Rättslig rådgivning kan endast lämnas av advokat eller jurist som erhållit handlingar och fullständig information om omständigheterna i det enskilda fallet.